

Escrito por
Luns, 20 Xuño 2005 05:26

Letras Galegas 2005

Por fin, *a longa noite de pedra* escachou e polas sÃ³as fendas estÃ¡n entrando milleiros de raioliÃ±as de sol, cal nova *primavera* que convida a vivir todo o que atopan Ã³ seu paso. A vida, a naturalidade, a creatividade, a identidade dunha lingua e literatura longamente *asob allada* xa bulen con prestancia. AquÃ-, alÃ¡ e acolÃ¡ xorden poetas, escritores, novelistas, ... que, desde o eido literario, tratan de reconducir a realidade literaria desde outros enfoques.

A Galicia de clave sociolÃ³xica, folclÃ³rica ou costumista vaise esmorecendo e/ou relegÃ¡ndose a un segundo plano para deixar paso a unha Galicia nova, a unha Galicia como realidade e como producto da historia en claves antropolÃ³xicas e culturais. Parece albiscarse o dÃ-a en que deixemos de celebrar o DÃ-a das Letras Galegas, porque o noso idioma xa goza dunha identidade colectiva, porque xa a acadou un desenrollo entitativo dentro da nosa colectividade.

Os traballos publicados da narrativa galega atÃ³pase nun momento de certa altura literaria, en parangÃ³n coas tendencias actuais do noso entorno e dentro do afianzamento na nosa realidade. Ringleiras de publicaciÃ³ns os confirmán. O pÃºblico pode percibir con naturalidade unha linguaxe literaria propia e adaptada Ã;s funciÃ³ns do tempo presente. A narrativa galega deixou de ser un proxecto a conseguir para converterse nunha realidade que estÃ¡ gaÃ±ando un elevado nÃºmero de lectores na lingua galega. As bibliotecas, as hemerotecas, as lecturas recomendadas desde os centros educativos e o nÃºmero de obras publicadas falan por si solos.

Na Ã©poca anterior Ã¡ dÃ©cada dos setenta, a prosa galega estaba ancorada en propostas realistas sociolÃ³xicas, costumistas e de evasionismo etnogrÃ¡fico desenvolvÃ©ndose nun cÃ³rculo pechado de lectores e escritores que a converteran en sÃ¡mbolo de resistencia e permanencia dos valores do pobo galego.

Son os anos setenta tempos dun certo boom da narrativa que rescataron a lingua do folclorismo e o costumismo de anos pasados e que era preciso abandonar para dar paso a creaciÃ³n dunha literatura con identidade e con personalidade propias.

Blanco Amor (1972) coa súa obra *Xente Á lonxe* dálle un novo pulo á narrativa galega presentando o seu programa de acción. Na súa obra predica o longo camiño que tiña que recorrer a narrativa galega, partindo do que xa estaba conseguido.

A morte de Franco abre unha nova dimensión social. Recupéranse as liberdades, baixa a presión da censura, regresan moitos dos exiliados; recuperan algúns escritores que ou ben estiveran desaparecidos ou ben xa poden expresarse libremente; intentase recuperar a memoria coa revisión da guerra española e as súas consecuencias represoras...

Neste momento, publicábase ??*Xoguetes para un tempo prohibido*??, de Carlos Casares que marca a aparición dunha nova linguaxe literaria:
un novo tratamento da realidade, renovación formal, poucas concesiones á lector, alternativas á ruralismo, etc.

Esta situación crea un clima propicio para a aparición da narrativa sociolóxica, memorística, de terror; descubrense novas lides narrativas tradicionais, aferradas á realismo ruralista e etnográfico, que manteñen o equilibrio entre o vanguardismo expresivo e a renovación técnica chegando a acadar certo reconocemento.

A modernización do xánero narrativo chega cos anos 80, dando entrada a novelas ambiciosas tanto na ejecución como na intencionalidade.

Algunhas das características comunes das obras destes escritores son: o gusto pola novela longa, a complexidade técnica e sinxeleza lingüística, a modernidade argumental, a mestura de elementos mágicos e realistas, o esforzo por crear personaxes vigorosos, de psicoloxía nártida e conflictiva...

Neste período publicáanse novelas tecnicamente arriscadas, como *Xa vai o grifo no vento*, de Alfredo Conde,
E agora cun ceo de lama, de Paco Martín,
O triángulo inscrito na circunferencia,

PERSONALIDADE DA NARRATIVA GALEGA

Escrito por

Luns, 20 Xuño 2005 05:26

de VÃ-ctor Freixanes, etc. onde a alegorÃ-a lles serve de instrumento de ficcionalizaciÃ³n dunha realidade que sÃ³ se pode entender transformÃ¡ndoa. AquÃ- pode apreciarse a influencia da

Saga/fuga,

de Torrente Ballester, o realismo mÃ¡xico latino americano, a novela pseudo-histÃ³rica europea, etc.

Vilas asolagadas, confrontamento cÃ³smico entre o mar a e terra... son metÃ¡foras que poden dar conta da crise de identidade da sociedade galega, como se a lingua escrita fora un refuxio para reinventar a realidade nacional galega ou sublimar a mitoloxÃ-a colectiva.

AprobaciÃ³n do Estatuto de AutonomÃ-a (1981) e do Lei de NormalizaciÃ³n LingÃ¼Ã-stica (1993) conlevan grandes mutaciÃ³ns no sistema literario galego, xa que nelas se recoÃ±ece a especificidade galega. Aparecen os primeiros premios tanto a nivel autonÃ³mico (por exemplo o Premio Blanco-Amor, Xerais, Castro, Cerne, MerlÃ-n, ...) como a nivel estatal (o Premio de CrÃtica EspaÃ±ola para obras en galego). Ã? lista de xÃ©neros literarios sÃºmanse os xÃ©neros policÃ-aco e de ciencia ficciÃ³n, chegando a crear unha eufÃ³rica ilusiÃ³n de â??normalidadeâ??, onde se estÃ¡ a escribir de todo.

TamÃ©n recobran interese as obras que se producen na liÃ±a da narrativa histÃ³rica, da narrativa fantÃ¡stica ou marabillosa que hoxe en dÃ-a estÃ¡n callando unha intensa e ambiciosa obra caracterizada polo seguimento lingÃ¼Ã-stico e formal de Ã?lvaro Cunqueiro.

Merece destacarse unha modalidade nova: o asentamento da narrativa infantil e xuvenil.

De calquera maneira que sexa, a literatura galega constituÃ±se nun referente histÃ³rico claro sobre o que terÃ¡n que voar futuros lectores e escritores, xa que Ã© unha lingua que se buscou e se construÃ±u a si mesma, sen referentes histÃ³ricos.

Antonio DÃ-az Lombardero.

PERSONALIDADE DA NARRATIVA GALEGA

Escrito por
Luns, 20 Xuño 2005 05:26

Maestro de Ensino Primario

Colexio PÃ³blico de MallÃ³n. NigrÃ¡n Pontevedra